

Koroško „Mladje“

V Slodnjakovi „Zgodovini slovenskega slovstva“ iz leta 1968 beremo o „Mladjevcih“: „Mladi koroški literatje, ki so domače slovstveno izročilo poskušali modernizirati, se od 1960 pojavljajo v literarnem glasu Mladje. Kljub temu, da je v njihovih prvih tekstih obilo poguma in nadarjenosti, še vedno več obljublja, kakor so doslej ustvarili.“

S številko 7/8, ki je izšla nedavno v Celovcu, pa so se spustili Mladjevci na politična tla. Večina prispevkov je političnega značaja s tendenco razbijanja ideoloških temeljev slovenske desnice na Koroškem. Kljub ustvarjanju videza, da se zaganja slovenska študirajoča mladina, zbrana okoli Mladja, v sleherni ideologijo, ki ji je na poti pri ustvarjanju akcijske enotnosti koroških Slovencev, pa je vendar iz večine prispevkov razvidno, da se z največjim srdom zaganjajo Mladjevci le v krščanstvo in krščanska načela, medtem ko predstavljajo v svojem glasilu ideologa in predsednika socialistične stranke Avstrije, dr. Kreiskega, koroškim Slovencem glede na naprednost in aktivnost kot vzor, ki naj bi ga Slovenci posnemali.

Na Koroškem obstaja že od leta 1955 naprej koordinacijski odbor obeh slovenskih političnih organizacij, Narodnega sveta koroških Slovencev (katoliško usmerjeno krilo manjšine) in Zveze slovenskih organizacij (levičarji). V zadevah realizacije člena 7 avstrijske državne pogodbe je bila akcijska enotnost koroških Slovencev že zdavnaj dana, pri volitvah pa se je zanj zavzemal doslej le Narodni svet koroških Slovencev. Nastopal je pri vseh volitvah v deželni okviru z lastno slovensko listo: pri občinskih volitvah pri volitvah v Deželno kmetijsko zbornico in pri Deželnozbornskih volitvah.

Znano je, da bi koroški Slovenci danes ne imeli lastnega zastopnika v Deželni kmetijski zbornici, če se ne bi Narodni svet tudi pri zadnjih volitvah ne zavzel tako odločno za skupen nastop vseh koroških Slovencev. Dosledno bi sedaj bilo, ako bi „Mladjevci“ kritizirali neslovensko zadržanje slovenske levice, ki je že utonila v socialistični stranki Avstrije, ne pa, da napadajo tiste, ki so imeli pogum, vložiti tudi pri volitvah v Koroški deželni zbor slovensko listo. 4000 do 5000 glasov doseženih pri teh volitvah pomeni močno narodno-politično bazo, ki bi jo bilo treba pri naslednjih volitvah še izgraditi. Zato pa manjka „Mladjevcem“ pogum, zato sedaj o tem molčijo ter govorijo le še o „akcijski enotnosti koroških Slovencev“ v zvezi s skupnim tedenskim glasilom, ki naj bi ga koroški Slovenci izdajali. Glavni urednik „Mladja“, Florijan Lipusch, piše o tem, da bi moral izhajati namesto dveh tednikov, ki pomenita dvojno finančno obremenitev in sta ustvarjena nalašč za to, da utrjujejo bloke, en list „ki bo urejeval od različnih strank in bo prinašal necenzurirane prispevke izpod peres vseh koroških Slovencev.“

Lipusch govori pri tem o različnih strankah. Ne namerava torej zapustiti socialistične stranke, kot tudi ve, da tega ne bodo storili ostali slovenski levičarji. Zanj so slovenski socialisti politična realnost, sliko dopolnjuje le še dejstvo, da bi v slučaju spojitve obeh slovenskih tednikov na Koroškem edino tedensko glasilo koroških Slovencev podpirala seveda Ljubljana. Iz vsega tega je razvidno da opravljajo Mladjevci s svojo publicistično dejavnostjo sedaj tisto delo, ki ga danes tako Ljubljana kot slovenska levica na Koroškem ne moreta več vršiti v tej obliki, ker bi se drugače preveč kompromitirali pred slovensko javnostjo, a tudi pred Nemci. Gre pri tem delu namreč za javno razbijanje kat. vrst in slovenskih narodnih organizacij, ki še niso klonile pred marksisti in tudi ne pred Nemci. Na 184 straneh zadnje številke Mladja ni enega članka, v katerem bi se pečali Mladjevci z nasiljem večinskega naroda nad koroškimi Slovenci, ni ene strani, na kateri bi se to nasilje obsojalo. Mrgoli pa napadov na Narodni svet in Mohorjevo družbo ter predstavnike katoliškega tabora koroških Slovencev.

Znano je, da se je sestala 2. januarja 1968 v Celovcu tudi slovenska levica, da izdela svoj narodni program. Vendar je bila udeležba zaradi vremenskih

PO VOLITVAH V ZAHODNI NEMČIJI

KOALICIJSKA VLADA

Na splošnih volitvah v Zahodni Nemčiji je krščansko-demokratska stranka, ki jo trenutno vodi Kurt Georg Kiesinger, sedanji zahodnonemški predsednik, dobila 46,1 odstotka oddanih glasov. Na drugem mestu je socialdemokratska stranka, ki jo vodi sedanji zahononemški zun. minister Willy Brandt z 42,7 odstotka glasov, tretje mesto pa so zasedli svobodni demokrati s 5,8 odstotka glasovi.

Kršč. demokrati tako niso dobili absolutne večine ter je zadovoljni Brandt takoj po izidu volitev izjavil: „Koalicija s krščanskimi demokrati ni več potrebna.“ Opazovalci menijo, da bodo sklenili koalicijo socialdemokrati in svobodni demokrati, s čimer bi združili 48,5 odstotka glasov in tako za 2,5 odstotka prekorčili krščanske demokrate.

Če se jim bo to posrečilo, bodo prisilili zahodnonemško krščansko-demokratsko stranko v opozicijo, prvič v dvajsetletni zgodovini Zahodnonemške republike.

V parlamentu v Bonnu imajo sedaj socialdemokrati 224 sedežev, svobodni demokrati pa 30, medtem ko je krščanskim demokratom ostalo 242 poslancev.

Tkim. imenovana Narodna demokratska stranka, ki ji pod vodstvom Adolfa von Thaddena pripisujejo nacistične tendence, ni mogla dobiti potrebnih 5 odstotkov glasov, da bi si lahko zagotovilo poslansko mesto v parlamentu. Za to stranko je glasovalo nekaj nad 4 odstotka volilcev.

Ko so začeli prihajati prvi rezultati volitev, so računski stroji napovedovali absolutno večino krščanskim demokratom, ki so vladali Zahodni Nemčiji v koaliciji z Brandtovimi socialisti od leta 1968 naprej. Pred tem so krščanski demokrati vladali v Zahodni Nemčiji sami vse od ustanovitve republike leta 1949 dalje.

Še med štetjem glasov je Kiesingerja klical po telefonu severnoameriški predsednik Nixon in mu čestital za volilno zmago.

Odstranitev Dubčeka

Čistka tudi njegovih sodelavcev

Na zasedanju Centralnega komiteja češkoslovaške KP v Pragi so pretekli teden zapečatili Dubčekovo usodo.

Za to je osebno poskrbel moskovski vazal, sedanji češkoslovaški partijski in vladni predsednik Slovak Gustav Husak, ki je imel pred člani zasedajočega Centralnega komiteja KP 31 strani dolg obtoževalni govor proti Dubčeku in drugim tkim. liberalnim komunistom.

V govoru je Husak obtožil Dubčeka in vse, ki so z njim sodelovali, da so „s svojimi dejanji prisilili sovjetske na invazijo Češkoslovaške“, lanskega 20. avgusta.

Husak je v govoru, ki ga je prej pregledal in odobril Centralni komitej KP za objavo v tisku, popolnoma odzvel Sovjetski zvezi, Poljski. Vzhodni Nemčiji, Madžarski in Bolgariji sleherni krivdo za invazijo, ki je zadušila Dubčekov režim. „Invazija je bila potrebna in nujna za obrambo češkoslo-

vaškega socializma in nikakor ni bila napad,“ je izjavil Husak.

Uradna češkoslovaška agencija Ceteka je objavila, da je partija odstranila Dubčeka iz prezidija centralnega komiteja ter je pozvala parlamentarne poslance, naj mu odvzamejo tudi predsedstvo federalne skupščine.

Ceteka je nadalje objavila odstranitev nad 30 drugih „reformatorjev“, ki so lansko leto sodelovali z Dubčekom.

Ni pa partija odstranila Dubčeka iz članstva v centralnem komiteju samem in tudi ne iz federalne poslanske zbornice. Opazovalci menijo, da partija Dubčeka ni povsem izolirala vsled njegove velike priljubljenosti med češkim in slovaškim prebivalstvom, ki je sovražno razporejeno do sedanje komunistične vladajoče ekipe.

Husak je v svojem govoru tudi izjavil, da „prisotnost sovjetskih čet v Češkoslovaški ne pomeni ne okupacije ne zatrtja svobode v državi.“

Bolivija ima spet novega predsednika

Podržavljen petrolej

V Boliviji je dosedanji vrhovni poveljnik bolivijske vojske general Alfredo Ovando Candia izvedel državni udar in odstavil predsednika Siles Salinas, ki se je prostovoljno odpravil v izgnanstvo v Čile.

Nekaj ur po prevzemu oblasti je gral. Ovando objavil, da Bolivija odpoveduje petrolejsko pogodbo s severnoameriško petrolejsko družbo U. S. Gulf Oil Corporation iz Pittsburgha, ki jo je bila sklenila z njo pred 14 leti. V zadevnem dekretu Ovando med drugim pravi: „Koncept in izvrševanje državne suverenitete sta nezdružljiva z obstojem petrolejske pogodbe, ki je od vsega začetka predstavljala totalno kršitev državne neodvisnosti.“ Pogodba je bila podpisana 26. oktobra 1955.

Gral. Ovando je izvedel udar v zgodnjih jutranjih urah — kakor tako udare navadno izvajajo južnoameriški generali — in v času, ko se je pred-

sednik Salinas mudil v jugovzhodnem bolivijskem mestu Santa Cruz, daleč od prestolnice.

Splošne volitve bi bile v Boliviji predvidene za maj ali junij prihodnje leto. Gral. Ovando je bil eden od najpriljubljenejših volilnih kandidatov za te volitve, ki pa jih je po udaru odpovedal za nedoločeno dobo.

Siles Salinas je postal bolivijski predsednik, ko se je s helikopterjem smrtno ponesrečil v letošnjem aprilu dotedanji predsednik gral. Barrientos, v čigar vladi je bil Salinas podpredsednik.

Po prevzemu oblasti je gral. Ovando na vprašanje časnika, v koliko je mogoče primerjati njegovo vladno sedanjost perurjsko, odgovoril: „Bilo bi nam všeč, če bi mogli ustvariti ideološko enotnost s Perujem.“

Opazovalci ugotavljajo, da so v Bo-

„Una esperanza justificada“

Hace ya algún tiempo, que el gobernador de Nueva York, Nelson Rockefeller visitara, como enviado especial del presidente Nixon, numerosos países de América latina. En su viaje, muy agitado por cierto, con manifestaciones callejeras y atentados, pudo ver de cerca la realidad latinoamericana, como ahí también el rechazo que experimenta este sector del mundo hacia la política económica de los Estados Unidos. De regreso a su patria, Rockefeller ha elaborado un informe para el presidente Nixon, aconsejándole cambiar la política hacia sus vecinos del continente. Esta política será definida por el presidente en el curso del presente mes, según anuncios de la Casa Blanca.

Ante la perspectiva de un cambio en las relaciones, especialmente en el campo económico, toda América mira esperanzada hacia el norte. Su situación es realmente angustiosa y quizá sea ésta la oportunidad, para que se terminen sus pesares.

“El desarrollo es el nuevo nombre de la paz” dijo Paulo VI. Los pueblos americanos desean vivir en paz, en una paz justa. Ojalá sus esperanzas no se vean — una vez más — frustradas y puedan sus gentes comenzar a vivir una vida digna, acorde con su condición de hombres.

Upravičeno upanje?

Že nekaj časa je preteklo, odkar je newyorški guverner Nelson Rockefeller obiskal kot osebni poslanec predsednika Nixona številne države Latinske Amerike. Na svojem potovanju, precej razgibanem zaradi pocestnih manifestacij in atentatov, je lahko od blizu videl latinskoameriški položaj, kakor tudi odpor, ki ga ta del sveta ima proti ekonomski politiki Združenih držav. Ob povratku v svojo domovino je Rockefeller pripravil poročilo za predsednika Nixona, v katerem svetuje spremembo politike do celinskih sosedov. Ta politika bo nakazana tekom tega meseca, kakor je objavila Bela hiša.

Pred možnostjo sprememb v medsebojnih odnosih, zlasti na ekonomskem polju, vsa Latinska Amerika z upanjem zre na sever. Nahaja se v resnični stiski in morda je sedaj prilika, da se konča njeno trpljenje.

„Razvoj je novo ime za mir“, je dejal Pavel VI. Ameriški narodi hočejo živeti v miru, v pravičnem miru. Pričakujemo, da ne bo njihovo upanje — ponovno — prazno; da bodo njihova ljudstva lahko končno zaživela vredno življenje, v skladu z dostojanstvom človeka.

liviji že prejšnje vlade, predvsem pa Barrientosa, podržavile praktično vsa velika industrijska podjetja, ki jih v tej državi itak ni veliko. Ostala je samo zgoraj omenjena petrolejska družba. Bila je zadnja propagandna karta v rokah katere koli vlade, ki bi potrebovala tak ukrep za opravičenje svojega obstoja. To karto je gral. Ovando zaigral takoj, nekaj ur po prevzemu oblasti. Sedaj njegov in bodočim bolivijskim vladam ne ostaja več nobeno

tuje podjetje, na katerega bi mogla zvrčati krivdo za nizke družbene razmere v državi.

Opazovalci tudi ugotavljajo zanimivost, da skoro vsi latinsko-ameriški režimi po prevzemu oblasti trdijo, da so pogodbe s tujimi podjetji pomenile „kršitev narodne in državne suverenosti“, toda za to ne zvrčajo krivdo na svoje prednike, ki so pogodbo podpisali, pač pa na tuje podjetje, ki je v državo prišlo na njihov poziv.

I Z T E D N A V T E D E N

Izraelska predsednica Golda Meir se je pretekli teden mudila v Washingtonu v Beli hiši. Nixon ji ni obljubil hitrih pošilk ameriškega orožja, v ameriškem kongresu pa je izjavila, da je cilj Izraela ta, da bi bila predlanska šestdnevna arabsko-izraelska vojna „zadnja vojna na Bližnjem vzhodu“. Izjavila je tudi, da je Izrael pripravljen na pogajanja z Arabci brez predhodnih pogojev.

Arabska vrhunska konferenca v Rabatu se je zaključila z pozivom vsem Arabcem na enotnost in na ponovno osvoboditev arabskega področja, ki ga je zasedel Izrael. Bojno razporeženje, ki so ga udeleženci kazali prve dni konference, se je močno poleglo, ko so dobili iz Kaira poročilo, da je Nasserjeva vlada objavila, da je Egipt pripravljen na direktna pogajanja z Izraelom.

NASA je objavila, da pripravlja vesoljske načrte za zavzetje Marsa. Prvih šest do dvanajst ameriških astronautov bo prišlo na Mars med leti 1983 in 1986. Takrat bo Luna že kolonizirana, ker nameravajo Amerikanci takrat že kopati rudnike na našem satelitu, okoli Zemlje pa se bo vozilo

od 50 do 100 vesoljskih postaj, v katerih bodo astronomi preživeli po dva meseca.

Ton Duc Tang, 81 letni podpredsednik severnovietnamske komunistične vlade, je bil imenovan za predsednika Severnega Vietnama, na mesto nedavno umrlega Hočiminh. Tang je nedavno praznoval 50 letnico članstva v komunistični partiji. Kot prevratnik jo preživel v francoskih ječah 15 let. V nastopnem govoru je izjavil, da bo „izpeljal Hočiminhovo oporoko“ boja proti Amerikancem in Južnemu Vietnamu.

Komunistična Kitajska je dva dni pred proslavami 20. obletnice konca kitajske komunistične revolucije izvedla nov poskus z atomsko bombo na področju Lop Nor v severozahodnem delu države. Pekinski radio je objavil, da bo Maočetung osebno prišel na proslavo.

Moskva je ponudila Pekingu ureditev obmejnih problemov in predlagala, naj bi oba komunistična velikana umaknila vsak svoje čete od meje za več kilometrov, prenehala z medsebojnimi napadanjem v tisku in vzpostavila pogajanja, ki naj bi se razširila tudi na gospodarsko polje.

Iz življenja in dogajanja v Argentini

KDOR PRVI UDARI...

Od nekdanjega znan v Argentini (in drugod) pregovor, da „kdor prvi udari, dvakrat udari“. Tega so se gotovo zavdali tudi vladni varnostni krogi, ko so sredi preteklega tedna obravnavali, kakšno stališče naj zavzamejo sprčo splošne delavske stavke, ki je bila napovedana za 1. oktober ob dvanajstih. Začela naj bi se z zapustitvijo delavstva svojih mest v tovarnah in sledečim pohodom na manifestacije na že prej določene kraje. Podaljšala pa naj bi se še naslednji dan, 2. oktobra. Sprčo izkušnji, ki jih sedanja vlada ima s podobnimi dogodki v Córdoba maja t. l. in v Rosariu pred kratkim, je Varnostni svet v soglasju s predsednikom države gen. Onganím in notranjim ministrom

sklenil nastopiti z vso strogostjo in v svarilo izdal v petek (sestaneč je bil v četrtek) poziv na vse mirne ljudi, naj se ne udeležijo manifestacij, močne manifestante pa opozoril, da varnostni oddelki ne bodo le svarili, temveč ob možnih izgredivih nastopili, če treba tudi s strelnim orožjem.

Razvoj, ki je sledil, je presenetil vse: vlado, podjetnike, delavstvo, morda najbolj pa sindikaliste same. V petek zvečer so predstavniki „komisije 20“ (vzporodno vodstvo CGT) bili sprejeti pri predsedniku gen. Onganím. Predložili so mu več zahtev, na kar so dobili odgovor, da se o tem lahko pogovorijo, le če prej brezpogojno dvignejo napovedano stavko. Sindikalisti so smatrali to, da (Nadaljevanje na 2. str.)

Od daljne Koroške nas loči ocean, a družni nas duh istega naroda. In ta duh premaga tudi razdalje: drugi obisk vgrškega župnika g. Vinka Zaletelega nam je spet obudil zanimanje za domovino Miklova Zale in škofa Rožmana, za vabljive doline Rož, Podjuno, Zilo, za mehko koroško dušo, G. Zaletelega, ki vrši na Koroškem poleg svojega duhovnega tudi narodnostni apostol: s svojimi prosvetnimi in skiptičnimi predavanji, s katerimi dviga zavest slovenske manjšine v Avstriji in ohranja našo narodno dušo med Korošci, izvršuje tudi veliko nalogo med nami v Argentini. Saj se tako marsikomu bolj približajo problemi Koroške, se mu vzbudi zanimanje zanjo in se mu spet utrdi slovensko čutenje, ko gleda prekrasne barvne diapozitive g. Zaletelega, ko posluša koroške narodne pesmi, ki spremljajo njegovo predavanje na traku. Vsako predavanje obsega 240 diapozitivov.

G. Zaletel je med nami prišel med hvaležno poslušalstvo. Svojo veliko ljubezen do Koroške je uspel vcepiti tudi nam v srce, pa naj so to naši najmlajši v ljudskih šolah ali pa najstarejši priseljenci. Njegova predavanja so zajela najširšo plast naše skupnosti, kot dosedaj še skoro nihče.

Če pogledamo, kje je vse g. predavatelj bil med nami, lahko vidimo, da je bil v soboto, 27. septembra, zjutraj v San Justu, kjer je kazal našo koroško zemljo ljudskošolskim otrokom. Popoldne je razkazoval lepote tega dela naše zemlje na srednješolskem tečaju, kjer ga je obe prvi šolski uri poslušalo

nad 120 slovenskih srednješolcev in njih profesorji.

Pa neutrudni predavatelj še ni imel počitka. Zvečer je obiskal dom v San Martinu, kar je bilo za Sanmartinčane lep dogodek. K njegovemu predavanju o običajih koroških Slovencev se je zbralo toliko rojakov in mladine, da so popolnoma napolnili veliko dvorano Slovenskega doma. Predavatelj je pokazal mnogo izredno lepih slik iz Koroške, da so bili tudi sicer vedno nemirni otroci kot prikovani na svoje sedeže. Bil je to eden najlepših prosvetnih večerov v San Martinu z rekordnim obiskom (okoli 250 oseb).

V nedeljo, 28. septembra, je njegovo predavanje na Pristavi privabilo toliko ljudi, da je napolnilo dvorano do zadnjega kotička.

Veliko število osnovnošolske in srednješolske mladine je prav tako, kakor skupine odraslih, gledalo krasne skiptične posnetke iz življenja Slovencev na Koroškem, od snežnih zimskih dni in božiča, novega leta in pusta v pomlad in velikonočno slavo. Dobra ura je minila, ne da bi se čul premik stola, le rahel šepet osebnega komentiranja prizorov nekaterih gledalcev je bil tu in tam čutiti.

Odlično pripravljen asado je čakal goste in občinstvo. Predsednik Pristave Franc Pernišek je v imenu vseh pozdravil Vinka Zaletelega, se mu zahvalil za prosvetno delo med nami in doma na Koroškem in poudaril, da razvoj vsak dan dokazuje, da našega slovenstva ne bo konec.

Zvečer pa je v Slomškovem domu

prikazoval diapozitive o lepotah Koroške. Najprej ga je pozdravil predsednik g. Franc Pergar, nato se je g. Zaletel podpisal v spominsko knjigo, nakar je sledilo predavanje. Vsi poslušalci v nabito polni dvorani, otroci in starejši, so napeto sledili slikam in pesmim. Za konec se mu je g. Pergar lepo zahvalil za ves trud in skrb.

Res smo lahko veseli, da so bili vsi poslušalci teh predavanj izredno navdušeni, obenem pa hvaležni g. Zaletelu, ki se je potrudil tako daleč, da nam je prinesel nov dihomovine.

Polifonsko tekmovanje v Arezzu

Mešani zbor iz Santa Fé, Argentina, na drugem mestu; zbor Tone Tomšič iz Ljubljane na tretjem in četrtem mestu

V nedeljo 31. avgusta se je uradno zaključilo 17. mednarodno polifonsko tekmovanje „Guido d'Arezzo“, ki ga vsako leto organizira društvo „Amici della Musica“. Prireditelj je trajala od 27. avgusta dalje. Na odru gledališča „Petrarca“ so se vrstili pripravljeni zbori in nastopali v štirih kategorijah (mešani zbori A in B za polifonsko petje, moški ter ženski zbori in folklor) in še v gregorijanskem petju.

Slavnostna otvoritev se je vršila v sredo, 27. avgusta, zvečer z uradno slovesnostjo, na kateri sta med drugim govorila župan mesta Arezzo in predsednik organizacije „Amici della Musica“ prof. sen. Pazzagli. V svojem govoru je slednji med drugim podčrtal duh bratstva, ki naj stalno plodno objema vse sodelujoče in njihove narode. In prav zato naj bo vsem vzor menih Guido — v imenu katerega se vrši vsakoletno tradicionalno srečanje — ki je s svojim notnim sistemom in „ars solfandi“ razkazal globoko brazdo v ledino glasbenega ustvarjanja.

Na tem večeru so bili med drugim prisotni tudi predsednik senata Fanfani ter diplomatski zastopniki raznih nastopajočih držav.

Glavni zmagovalci v posameznih kategorijah so bili: V skupini moških zborov (B) je odnesel prvo mesto litvanski

„Čudno je in razumeti ne morem: žive tam ljudje, sami zase in za svojo družino, ne menijo se za nikogar, ne koristijo nikomur; lahko bi svet poginil in ne ganili bi mezinca, da bi ga rešili, samo da ostane njih hiša. Ti ljudje so spoštovani in velika je njih beseda. Pa je še nekaj drugih, nekaj ljudi posebne sorte, čisto drugačnih, nespametnih ljudi. Ne delajo zase, ne žive zase, temveč hočejo na vsak način, vključ sebi, svoji družini in vsemu svetu, živeti za druge ljudi; kakor Kristus, ki se je dal križati v blagor drugih.“

Ivan Cankar, Martin Kačur 1, 2.

Proslava 29. oktobra, slovenskega narodnega praznika

V letu 1965 smo slovenski javni delavci v Argentini prvič skupno proslavili slovenski narodni praznik 29. oktober.

Naslednje leto smo to proslavo obnovili in jo združili s slovesno proslavo dneva slovenske zastave, ki je odslej vsako leto dne 29. oktobra, to je na naš narodni praznik.

Lani je bil v to slavo vključen petdesetletni jubilej zgodovinskega dogodka, ko smo Slovenci dobili prvo slovensko vlado. Poseben poudarek je dala lanskemu slavlju prisotnost predsednika Narodnega odbora za Slovenijo dr. Mihe Kreka.

Letos pa bomo proslavo nerodnega praznika 29. oktobra in dneva slovenske zastave združili s proslavo petdesetletnice slovenske univerze.

Vabimo vse slovenske javne delavce, odbornike slovenskih organizacij, ustanov in domov, slovenske dušne pastirje, vzgojitelje naše mladine, kulturne ustvarjalce, predavatelje v naših organizacijah na slovesno proslavo, ki bo v soboto, 25. oktobra v Slovenski hiši.

Spored:

Ob 19: sv. maša v kapeli Slovenske hiše za vse, ki so delali in se žrtvovali za slovenski narod; ob 20: v dvorani proslava, posvečena 50-letnici slovenske univerze: zgodovinski razvoj, pomen in njeni profesorji (audiovizualni prikaz); ob 20.45: slavnostna večerja.

Svojo udeležbo prijavite, prosimo, pri predsedniku Vaše organizacije ali Vašega doma ali pa v Slovenski hiši najpozneje do nedelje, 19. oktobra.

Obenem s prijavo blagovolite plačati znesek 800 pesov za kritje stroškov prireditve in slavnostne večerje.

Za pripravljalni odbor:

Božo Stariha, tajnik Miloš Stare, predsednik

Iz življenja in dogajanja v Argentini

(Nad, s 1. strani)

jih je predsednik sploh sprejel, že za dobro podlago bodočim razgovorom (izgovor je sijajen) ter po večurnem ter zelo burnem sestanku sklenili umakniti stavčno napoved z glasovanjem 27 proti 12 ter dva neodločna. V resnici so se sami bali za izid stavke, kajti napovedane manifestacije bi kaj lahko degenerirale v požige in rope, zlasti ker so levičarski ekstremisti imeli že vse pripravljeno za nov „kordobazo“ (to pot v prestolnici sami). Vodstvo stavke in manifestacij bi tako organizatorjem ušlo iz rok ter zaplaval v prevratne tokove. Edini oškodovani bi bili delavci sami.

Vsa država se je oddahnila, ko se je razvedel rezultat pogajanj, zlasti, ker je s tem dana resnična podlaga za nadaljnje razgovore. Kljub ukinitvi stavke, delavske zahteve ostajajo na mestu in so v mnogem upravičene. Po treh letih varčevanja in zmernosti plač si delavstvo želi videti konkreten rezultat dosedanje ekonomske politike — v lastni skledi. Dokler tega ne bo, bo tudi varnostni aparat lahko odpovedal.

POTOVANJA

Medtem ko se vlada trudi, da bi ohranila notranji mir in tekoče izvajala svoj razvojni program, skuša obenem uveljaviti argentinsko prisotnost tudi v svetu. V ta namen sta trenutno na potovanju dva vladna ministra.

Dr. B. Martín, argentinski zunanji minister, se je udeležil zasedanja glavne skupščine Združenih narodov. Imel je govor, v katerem je poudaril temeljne ideje argentinske zunanje politike ter — ponovno — zatrdil argentinske zahteve glede Malvinjskega otčja. Imel je tudi razgovor s časniki, v katerem jim je razložil razne podrobnosti sedanjega argentinskega stanja ter zlasti naglasil, da v Argentini obstaja popolna tiskovna svoboda.

Ekonomskega ministra dr. Dagnino Pastore pa je odletel v Washington na letno zasedanje Mednarodnega denarnega fonda. Tam bo podal poročilo o gospodarskem stanju države, kakor tudi o bodoči ekonomski politiki. Izrazil bo tudi priliki, da se o argentinskem gospodarstvu pogovori s svetovnimi strokovnjaki.

„Počakajte, da kakšen pacient umre“

Neka Pulčanka, ki je zbolela, se je zatekla k splošnemu zdravniku. V zdravstvenem domu so ji dejali, da mora k zdravniku za prehodno pacientke, ker med „stalnimi“ ni več prostora.

Dekle je bilo vztrajno in napotilo se je naravnost v bolnišnico, kjer ordinirajo splošni zdravniki. V sprejemni pisarni se je zgodba ponovila:

„Zdraviti se morate kot prehodna pacientka, ker naši zdravniki ne morejo več nikogar sprejeti.“

„Zakaj bi se zdravila kot prehodna pacientka, če stalno živim v Pulju,“ se je čudilo dekle.

„Razumeti morate položaj. Zdrav-

nik so plačani za to, da skrbijo za 3.500 pacientov, več kot toliko jih ne sme nihče sprejeti. Potrpiti morate, dokler kateri od „stalnih“ pacientov ne umre ali dokler se kdo ne odseli.“

Na srečo se je uslužbenka bolnega dekleta usmili (morda tudi zaradi novinarjeve prisotnosti) in jo uvrstila med „stalne“ paciente. Zanimivo bi bilo vedeti, koliko prebivalcev Pulja čaka, da se bo kateri izmed njihovih soroščanov odselil ali umrl in da bodo dobili „svojega“ zdravnika, sprašuje zagrebški „Vjesnik“.

Zdravstveno službo so komunisti res „vzorno“ uredili.

Ljubo Sirc: Nesmisel in smisel

V Londonu je izdal univ. prof. dr. Ljubo Sirc v založbi Pika Print Ltd. (76 Greame Road, Enfield, Middx.), svoje spomine na dogodke, ki jih je doživljal po drugi svetovni vojni od l. 1945 do 1955, ko se je rešil s pobegom v svobodni svet. V teh desetih letih pa je preživel 7 let in pol v Titovih ječah.

Ljubo Sirc, sin tekstilnega tovarnarja iz Kranja, je bil študent prava na ljubljanski univerzi, ko se je začela okupacija. Kot srednješolac je bil bolan za tuberkulozo in se je zdravil v švici; tam se je naučil evropskih jezikov. V Ljubljani je spadal v krog „Pravde“, političnega krožka ing. dr. Nagodeta, izredno idealnega slovenskega človeka, ki je začetoma celo sodeloval z OF, pa je izstopil iz nje, ko je spoznal, da je za njo zgolj komunizem. In tega mu komunisti niso odpustili. Med okupacijo se je Sirc umaknil spet v švico, kjer je prebil do jeseni l. 1944, ko se je začel preko Francije in Italije bližati domovini. V Italiji je stopil k partizanom in z njihovo vojsko prišel domov 9. maja 1945.

To je predzgodba njegove povojne „kariere“; v tej knjigi jo samo omenja; opisana je v prvi knjigi, kot pravi pisec, ki še ni izšla. „Zaradi večje aktualnosti“ objavlja najprej pod zgornjim naslovom II. del od l. 1945 naprej.

In ta drugi del je res aktualen.

Zaradi izrednih jezikovnih zmožnosti, zvez s pomembnimi ljudmi, predvsem diplomati, je bil pridržen časnikiarskemu oddelku slovenske vlade, ki so ga vodili tedaj dr. Majaron, Smole in drugi. Nastopal pa je tedaj tudi kot prevajalec pri predsedstvu vlade. Bil je v prijateljskih stikih z angleškimi, ame-

riškimi, francoskimi konzuli v Ljubljani, sprejemal mednarodne žurnaliste, tudi sovjetske, odposlanstva, ki jim je bil tolmač, ter je kot tak seveda delal na tem, da bi se nova Jugoslavija orientirala tudi proti Zahodu. Komunistična drznost, arogantstvo, surovost in prezir vsega zahodnoevropskega je rodilo reakcijo na svetu, zlasti še, ko je prišla napetost zaradi Trsta, ki naj bi, kot je vse kazalo, postal sovjetsko pristanišče pod geslom „Moskva—Trst“. Sestre litev ameriških bombnikov je vodilo skoraj v revanšno ameriško maščevanje. Nagodetova in njegova skupina se je povezala s politiki „anglofilci“, kakor sta bila člana begunske vlade Snaj in univ. prof. Furlan, ki sta se vrnila iz inozemstva in upala, da se bo ustvarila legalna opozicija skupno s hrvatskimi in srbskimi opozicionalci, ki so bili tedaj v vladni Tito—Šubašić (Šutej, Jovanović, Grol itd.), pa tudi posredno in mimo grede z domobranskima častnikoma Glušičem in Drčarjem na Koroškem. In to je postalo usodno. 24. maja 1947 je bila aretirana vsa skupina. Sirc je bil ravnopred dokončanjem doktorata.

In tedaj se je začela Sircova sedemletna jermijada v rokah OZNE, mučiteljev kakor so bili Ribičič, Šilih, Avbelj itd. Ribičiča, sedanjega predsednika jugoslovanske vlade označuje kot lastno-ročnega ubijavca celo partizanov samih, v kolikor jih je smatral za mihajlovičevske špijone (131). Slede si zasliševanja za zasliševanjem ob vsaki uri in na vsak način, kar da za rezultat obtožnico umišljenega najhujšega špijonstva, kolaboracije itd. Napeto se bere to opisovanje zasliševanj, zlasti še, ker zasliševavce imenuje po imenih, v kol-

kor jih je poznal in so pozneje vsi ti postali vodilni komunistični možje. Višek pa je v procesu, v katerem so bili obsojeni na smrt ing. dr. Nagode, univ. prof. Furlan, on sam in drugi. Ing. Nagodeta so usmrtili, druge pomilostili. Mati ing. Nagodeta se je nekaj dni potem na sinovem grobu zastrupila. Nato dr. Sirc opisuje svoje zapore v ljubljanski centralni ječi, v Mariboru, Novem mestu... Osebe, ki jih je srečaval v njih, svojega očeta, ki je bil zaradi njegove obsojenosti na 10 let, pa so ga tik pred smrtjo poslali domov umret. Tu so bili domobranci, kominformisti, bivši partizani, visoki uradniki, padli v nemilost, špijoni; vseh vrst osebe se vrste pred njegovim spominom, kot da beremo Solženicinovo opisovanje stalinističnih taborišč in ječ. Tu so omenjeni dr. Trofimenko, Mrzel, Brejce itd. pa duhovniki prof. Fabijan, sedanjí metropolit dr. Pogačnik, kanonik Šimenc... predvsem pa je dobil markantno oznako sedanjí pomožni škof ljubljanski msgr. Lenič (str. 136), katerega so silili, naj vstopi v Cirilmetodijsko društvo in naj obsodi škofa Rožmana, katerega tajnik je bil. On je to odklonil, ker ni hotel biti član duhovniškega društva, ki so ga ustvarili komunisti, niti obsoditi škofa, ki je vse delal le iz najboljšega namena. Moral je v samice, odvzeli so mu celo brevijer. Taka je bila prevzgojna metoda Zdenka Rotarja... Zanimivo je, da je OZNA uporabljala zapornike tudi za znanstvena dela, za prevajanje, celo za zbiranje obremenilnega gradiva za procese (dr. Alujevič), kar se bere kot v najnovejšem romanu Solženicina V prvem krogu. Pri vseh teh svojih dogodivščinah v ječi pa opisuje svoje strokovno ekonomsko izobraževanje ob knjigah, ki jih je dobival v „knjižnici“, ter duhovito komentira dogodke „v svetu“, ki so jih

tolmačili jetniki. Tako razlaga Diehlov proces, prelom s Kominformom, vzrok preloma (Stalinova netrpljivost tekmečarjev) itd. V dramatični napetosti riše razvoj do točke, ko so „titoisti“ prevzeli v svoj program prav tako zblíževanje z Zahodom, zaradi katerega so on in njegovi že toliko let v ječi... Z novimi zakoni in citati titoistov utemeljuje svoje prizive za obnovo procesa in doseže po mnogih prošnjah in intervencijah matere in drugih izpustitev. Tedaj pa se začne njegov načrt za beg, ki se mu posreči l. 1955.

S tem bi se končali njegovi spomini na ječe, ki jih je napisal v ječi — v angleščini in stenografiji — jih rešil in zdaj prevedene v slovenščino objavil.

Sirc je medtem v svobodi dovršil svoje študije s pravnim doktoratom, bil v Rimu in v Nemčiji, postal profesor ekonomije v Pakistanu in je zdaj profesor na univerzi v Angliji. Piše svoje razprave v vseh evropskih jezikih ter je sodelovnik svetovnih revij. Pošilja jo ga na mednarodne kongrese, kjer se je npr. v Tuniziji srečal s svojim mučiteljem Oznovcem s Filicijom, tedaj veleposlanikom... v Franciji pa z jugoslovanskimi ekonomisti... Napisal je tako pomembno brošuro o gospodarski reformi v Jugoslaviji, da so celo jugoslovanski komunisti prišli k njemu po — nasvet... Politično je član Slovenske demokratske stranke in po njej Liberalne internacionale ter je član Narodnega odbora za Slovenijo.

Zato je razumljivo, da je dodal tem dogodivščinam še svojo sodbo o poznejšem razvoju Jugoslavije, o spreminjanju politike v smer Zahoda, pa zopet nazaj k Vzhodu... o resničnosti „titoizma“ in evolucije, oz. neiskrenosti ter o razvoju kolektivnega gospodarstva v individualno... Načelno in znanstveno

se zoperstavlja marksistično-leninistični zamisli gospodarstva, katerega označuje za nazadnjaštvo...

V tem krogotoku, ko se oficialno politika jugoslovanskih komunistov povrača tja, kjer je on želel, da bi bila že v l. 1945, pa so tedaj ljudi drugačnega mišljenja obsojali na smrt in ječe, vidi „nesmisel“ našega zgodovinskega dogajanja. „Smisel“ pa v tem, da nihče ni posestnik edine in trdne gotovitosti in vsevednosti, kot si je to vsevedno lastila KP; treba je „o vsem svobodno razpravljati in ukrepati“. Če bi se dopustila taka svoboda, bi ne prišlo do takih strahotnih žrtev, kot jih je prinesla OZNA in komunizem sploh (glej str. 115), kjer po uradnih statistikah (partizanskih) in svojih računih kalkulatorja, da je „v Jugoslaviji l. 1947 bilo sojenih 260.000 kazenjencev, l. 1948 220.000 in l. 1949 160.000. Skozi komunistične ječe je šlo od l. 1945 do 1950 kaka desetina vsega odraslega prebivalstva v Jugoslaviji. Ta odstotek gotovo ni nižji, kot ustrezni odstotek med veliko čistko v Stalinovi Sovjetski zvezi. Po vrhu so pobili kakih 300.000 ljudi takoj po vojni...“

Ta knjiga je ena najmočnejših slovenskih dokumentov delovanja OZNE. Pred njo bi omenjal le Sodjevo Pred vrati pekla... Toda Sircova je pisana z vseširšega kulturno političnega slovenskega in svetovnega razgleda. Večina teh člankov je izšlo v Zborniku Svobodne Slovenije zadnjih let, kjer je v l. 1968 tudi opisano življenje in delo prof. Sircsa s fotografijo. Kdor bo prebral to knjigo, ga bo zanimalo tudi vedeti kaj več o pisatelju, kar mu bo samo potrdilo pomembnost pisca in verodostojnost njegovega pričevanja.

Tine Debeltak

Novice iz Slovenije

KRŠKO.— V tem kraju je bila 20. septembra zaključena razstava akvarelov akademskega slikarja Jara Hilberta. Umetnik, po rodu Čeh, se je rodil v Krškem, študiral v Pragi, nekaj časa živel v Egiptu, sedaj pa živi v Parizu.

CELJE.— Celjski likovni salon je za začetek nove sezone pripravil razstavo kiparja Vladimirja Stovička. Kipar, ki je že 73 let star, se je rodil v Boštjanu pri Sevnici, končal umetno obrtno šolo v Ljubljani in študiral na praški Akademiji.

PIRAN.— Letošnjega četrtega dnevnega srečanja slikarjev se je udeležilo v Piranu 75 umetnikov iz Slovenije, Hrvaške, Julijske krajine in Koroške. Koroški rojak Oman je dobitnik največje nagrade, žirija pa je podelila še štiri druge nagrade in 10 diplom.

KAMNIK.— Turistično društvo je 7. septembra priredilo že četrty Dan narodnih noš. Velike folklorne prireditve, ki je vsako prvo nedeljo v mesecu septembra, se je udeležilo nad 500 narodnih noš, nekateri so se pripeljali na vozev in starodavnih parizarih, iz Loke in Lukovice pa so prihajali konjeniki. Največ narodnih noš je seveda prišlo iz bližnje kamniške okolice a niso manjkali Belokranjci iz Črnomlja in Vinice, iz Prekmurja in skupina iz Roža na Koroškem.

MARIBOR.— V Metalni so delavci zahtevali pojasnilo, čemu bodo morali delati odslej tudi v sobotah. Delavski svet je o tem razpravljaj na seji in sklenil, da bo delavcem obrazložil nove ukrepe, ki so potrebni zaradi prenizke finalizacije del v prvem polletju. Metalna v prvi polovici leta ni mogla dovršiti

predvidenih del zaradi splošne nelikvidnosti v slovenskem gospodarstvu in zaradi izrednih težav pri dobavi materiala. Na posebnih zborih so delavcem skušali dopovedati o težavah in jih prepričati o potrebi čim večje produktivnosti v prihodnjih mesecih.

CELJE.— V steni štajerske Rinke nad Okrešljem, se je smrtno ponesrečil Janez Resnik, dvajsetletni dijak velenjske rudarske šole in eden najboljših plezalcev v samostojnem plezanju. Resnik je prišel na Okrešelj 5. septembra, naslednjega dne pa je odšel pod steno Rinke. Odločil se je za njeno severno smer, za okoli 150 m navpično steno. Preplezal je okoli 130 m, ko sta mu zdrsnili desna roka in noga, izgubil je ravnotežje in zgrmel v prepad. Med padcem se je zadeval med skale in je obležal mrtev na melišču pod Rinko.

Umrli so. Ljubljana: Ivan Zorman, ravn. Nar. gal. (80 let), dr. phil. Marjana Baumgarten-Briški, Pavle Meglič frizer v p., Avguštín Ropret up., Ivan Roje miz. mojster, Cilka Vertačnik r. žnidaršič, Ivana Prezelj (87 l.) Rado Hlabjan elektrotehnik, Ana Podlogar r. škrjanec, Marija Kos, Marija Dudek r. Jarc, Alojzija Saje vd. tapetnika (80 l.) Alojz Polončič, Franjo Rovani, Franciška Jemec r. Zorut (93 l.) Franciška Cunder r. Drečnik, Tarina Juvan učit. v p., Rezi Cepuder vdova šolskega ravnateljca, Marija Pantar r. Hlebec, Katarina Pušnar r. Fon, Mara Majer r. Možina, Anton Rogelj bančni ur. v p., Oskar Mislej inšp. juž. žel. v p., Anton Rebolj up., Jesenice, Milica Zaletel r. Oman, Šentvid, Dragica Lamper, Celje, Ivan Žic (93 l.) up., Novo Mesto, Karla Ulaga, Rimske Toplice,

SLOVENCI V ARGENTINI

Osebnostne novice

Krščen je bil v Slovenski hiši 28. septembra Stefan Robert Bizjan, sin Stefana in Grete r. Ingrisch. Botra sta bila g. Ignacij Ingrisch in ga. Ema Ingrisch. Krstil je msgr. Anton Orehar.

† Umrli je Adolf Zober, uradnik petrolejske tvrdke Diadema Argentina oz. Shell. V Argentino je prišel leta 1947 še pred množičnim prihajanjem slovenskih beguncev. Sodeloval je s pok. msgr. Janezom Hladnikom pri pripravih za vseljevanje, ko je bila v Buenos Airesu še komaj desetina novih slovencev. Ti so osnovali pod vodstvom g. Hladnika Slovenski klub, ki je imel pisarno na Calle Austria. Ko je Zober dobil zaposlitev pri Diadema Argentina, ga je podjetje poslalo v Comodoro Rivadavia, kjer je bil zaposlen več let, nato je bil poklican v Buenos Aires, kjer ga je podjetje zaposlilo kot sposobnega uradnika v svoji rafineriji v Dock Sudu. V zad-

njem času se mu je zdravje poslabšalo in dne 27. septembra mu je ugasnila luč življenja v nemški bolnici v Buenos Airesu. Pokojni Adolf Zober je bil s svojih dijaških letih telovadev pri Šempevskem Orlu v Ljubljani in pozneje tudi telovadni učitelj Slovenske orlovske zveze in je v tem svojstvu večkrat prepotoval vso Slovenijo. Nato je postal uradnik Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani in se je udeleževal javnega življenja pri Društvu združenih zasebnih in trgovskih nameščencev. Bil je poročen z gospo Anico Grinthal, znano orlovsko telovadkinjo, ki pa je zgodaj umrla. V času komunistične revolucije je bil odločno na protikomunistični strani. Bil je član Slovenske legije in se je udeleževal zlasti v propagandnem delu. Pokopan je bil dne 28. septembra na pokopališču na Chacariti v Buenos Airesu ob lepi udeležbi prijateljev in znancev. Za njim žaluje v Buenos Airesu njegov sorodnik g. Marko Martelanc, kateremu izrekamo globoko sožalje.

Po Afriki

Popotni doživljaji g. Vinka Zaletela

Po maši vprašam župnika Nizozemca, kje je kakšen ne predrag hotel. Pove mi, kje je drago, kje je poceni. Torej grem v „poceni“ hotel Spiek, vzamem sobo, ki stane dnevno le 12 dolarjev — 4.200 pesov. Brez hrane, le zajtrk je vključen. Res da imam lepo sobo, toplo in mrzlo vodo, prho, telefon, ampak denar je pa le denar. Če bi šel v bližnji hotel „Apollo“, bi plačal dvakrat več. Šel sem ga od blizu ogledovat in videi razkošje in lepoto kot iz pravljice „Tisoč in ena noč“.

V novih afriških državah je pač tako: hoteli so novi in res razkošni, toda za koga? Za turiste, poslovne ljudi, Evropejce in Amerikance, ki imajo denar. Zato vidim le bele goste. Če nočes prespati na cesti ali v parku, kjer te lahko okradejo in razne živalice obiščejo in te mraz pretresa, potem moraš vzeti edino možnost — hotel, če nimaš osebnih znancev.

Cena 4200 pesov pa v razmerju z draginjo, ki je v novih afriških državah, res ni velika. Treba je na lastna ušesa poslušati in z lastnimi očmi gledati, kakšna je draginja. Nove države namreč nimajo lastne industrije, morajo torej vse uvažati iz Evrope. Pot je dolga, posebno še sedaj, ko ladje ne morejo skozi Sueški prekop in vozijo iz Anglije dva meseca, potem pa je treba vse prevažati še nekaj tisoč kilometrov daleč po železnici skozi tuje države. Res, v modernih trgovinah in super „mercado“ dobiš vse, enake stvari in firme kot v Evropi, toda vse je nekako trikrat dražje. Čokolada, ki stane v Avstriji 5 šil., stane tam 15 šil., če pa jo hočeš vzeti na pot, se zgodi, kot se nam je v Zambiji: gđ. Zinka je kupila kot posebno dobroto lepo, trdo

čokolado, med potjo pa se je spremenila v tekočo.

Še večja draginja je v Zambiji, da so se mi smilili naši misijonarji. G. Jože Kokalj ima gospodinjstvo, okrog mize vedno polno gostov, pa mora plačati za zelno glavo 1 dolar. Še sadje je redko in drago in to sredi Afrike! Koliko ga stane vsako delo, vsako popravilo! Le čudil sem se in čudil in sožalje izražal, sebi pa čestital, da mi ni treba tam živeti.

Ko hodim po novem modernem mestu Kampali, razen črnih obrazov, nič ne spominja na Afriko. Banke, uradi, trgovine, hoteli, vse je kot v evropskih mestih, le še bolj novo, prostorno, široko. Kljub temu so vse ceste nabasane z avtomobili, tudi najbolj razkošnimi in tudi tam je že težko parkirati. Banke, finance, velepodjetja pa so vsa v belih rokah, zato uspevajo. Afrikanci so v tem oziru neizkušeni.

Takoj prvi dan bivanja v Kampali sem se napotil v Namugongo, kraj, kjer so bili mučeni ugandski mučenci. 10 km sem se peljal z avtobusom in plačal toliko kot tu na kolektivno 30 pesov, v vasi Kyreke pa sem dobil soferja, ki ima mojega tovariša VW, da me zapelje v 5 km oddaljeni Namugongo. Cesto so asfaltirali prav za papežev prihod in jo imenovali „Martyres Road“ — „Cesta mučencev“. Povsod so še stali slavaloki s pozdravi papeža, narejeni na afriški način.

V Namugongu je papež posvetil oltar za novo cerkev ugandskih mučencev, ki so jo pa še začeli graditi po načrtu domačih arhitektov. Zaenkrat so napravili šele spodnji del železnega ograjja z 22 štebri oporniki v spomin na 22 mu-

ZBORNİK SVOBODNE SLOVENIJE 1969

bo kmalu izšel. Med drugim je dotiskano tudi že poglavje RAZPRAVE, DO-KUMENTI, PRIČEVANJA, ki vsako leto vzbudi toliko pozornost med bralci. V letošnji Zbornik je za to poglavje napisal uvodno razpravo DR. MILAN KOMAR (Argentina), pod naslovom Očetje in sinovi. V razpravi podaja misli k študentovskim uporom v svetu, ki zadnja leta pretresajo svet ne le na zapadu, ampak tudi v deželah socialističnega bloka. Nato sledijo razprave: DR. RADO LENČEK (ZDA): Lepota slovenskega jezika, DR. VINKO BRUMEN (Argentina): Na višini časa, našega časa, REV. ANTON ILC (Belgija): Paradna fasada in resnični položaj Cerkve v Sovjetski zvezi, DR. TINE DEBELJAK (Argentina): Samoodločba narodov v sovjetski sferi od Lenina do Brežneva, DR. MIHA KREK (ZDA): Atentat na Stjepana Radića in resnica o ravnanju dr. Korošca, JOŠKO KROŠELJ (Argentina): Dr. Korošec — sporazum s Hrvati in Slovenci. Zaključuje to poglavje ANDREJ TIŠLER (Tržič, Slovenija) s pričevanjem „Ko nisem bil človek“. To je opis doživetij v taborišču Dachau.

V Argentini naročite Zbornik pri upravi Svobodne Slovenije v Slovenski hiši, Ramon Falcón 4158. Za znižano prednaročniško ceno je plačati ob naročilu 1500 pesov. Eventuelno doplačilo ob prevzemu. Prednaročila in predplačila sprejemajo tudi vsi stalni poverjeniki Zbornika.

Cena izven Argentine je 5 USA dol.

Zveza slovenskih mater in žena

Dne 25. septembra je imel v zvezi slovenskih mater in žena predavanje g. Božidar Fink pod naslovom: „Ob mejah življenja.“

Predavatelj je zajel nekaj vprašanj, ki jih tolikokrat postavlja življenje ženam v njihovem telesnem ali duhovnem materinstvu. Omejil se je na tiste stopnje človeškega življenja, ko bi se lahko zdelo, da življenje nima posebne vrednosti, ker je šele v nastajanju, ali ker se že dokončno posvlelja. Predvsem o moralnega vidika je osvetlil nekatere položaje ob začetni in končni meji človekovega telesnega bivanja.

Preden je predavatelj prišel k jedru, je pokazal na težave, ki se pojavljajo ob ugotavljanju bistva življenja, na njegovo čudovitost in vzvišenost, posebno še na vrednost človeškega življenja, ki ni samo naravna dobrina, ampak predvsem moralna vrednota. Nato se je ustavil pri življenju pred rojstvom in razvil misli in načela, po katerih naj se uravnavajo in presoja poosegi v njegov razvoj. Z etično utemeljitvijo je obsodil umor nerojenega, nato pa pokazal, kako to dejanje obravnavajo kazenske zakonodaje nekaterih držav. Pri tem je zavrnil upravičenost vseh tako imenovanih indikacij, po katerih države danes umetnega splava ne kaznujejo ali ga dovoljujejo. Pri tem je pokazal na nauk Cerkve in na sankcijo, ki jo cerkveno pravo za to določa. Nato je spomnil na zaplete, ki postavljajo vest matere in zdravnika včasih pred hudo preizkušnjo in junaške odločitve. Pri tem je ob nekaterih primerih razvil načela, po katerih se je treba ravnati, da se ohrani spoštovanje do življenja.

Sledilo je poglavje o ravnanju v bolezni in ob smrti. Po ugotovitvi, da je v takem položaju bolj kot kdajkoli treba človeka obravnavati kot bitje z duhovno dušo, se je predavatelj dotaknil vprašanj o tem, ali je bolnika treba poučiti o teži njegove bolezni; ali je dolžnost, podvreči se operaciji; kaj je soditi o narkozi in anesteziji, posebno ko je bolnik že v smrtni nevarnosti; o blaži-

lih bolečin, ki pa skrajšajo življenje, in o tem, do kod sega dolžnost ohranjati življenje, ki se samo še umetno vzdržuje. Posebej je spomnil na vprašanje o moralnosti presajanja delov tujih organizmov na človeka, posebej o presajanju srca, nato pa zavrnil dopustnost humanitarne in politične evtanazije. Pri tem je pokazal, kako nespremenljivo je, če se kadarkoli govori, da je življenje določenega bitja brez vrednosti in bi ga bilo dopustno nasilno odpraviti.

Po predavanju je nastala živahna debata, ki je pokazala, da so navzoče žene z zanimanjem sledile predavatelju. Zveza slovenskih mater in žena se g. Finku iskreno zahvaljuje z njegov trud.

V nedeljo, 28. septembra se je vršila v slovenski kapeli prva skupna masa članic zveze, ki jo je daroval g. msgr. Orehar.

Naslednji sestanek zveze se bo vršil 23. oktobra, na katerem bo ženam in materam predaval g. Zorko Simčič pod naslovom: „Otroci nas gledajo.“ Vse žene in matere prisrčno vabljenje.

PO ŠPORTNEM SVETU

Stoletnica „Nauka“. Letos mineva 100 let, kar smo Slovenci dobili prvo knjigo z naslovom „Nauk o telovadbi“ in sicer drugi del „Vaje na orodjih“. Knjiga tega dela ima 56 strani in 164 risb in prikazuje razen skakanja predvsem vaje na „kozi“ (bradlji), na drogu, na „ročah“ (krogih), lestvah, plezalih in na gredi. Razen tega so prikazane in poimenovane še vaje s palicami, metanje kopja, krogla, kamna ter dviganje bremen.

V prvem delu „Nauka“, ki je izšel dve leti pred tem v založbi Južnega Sokola, je v uvodu izrecno navedeno, da gre za prevod nemške terminologije prostih vaj in da je glavno delo prevajanja in ustvarjalca slovenskih terminov opravil Fran Levstik. Drugi del je izšel brez uvoda in brez omembe virov in prevajalcev.

med vseh afriških držav najbolj katoliška, da je tretjina Ugande krščanska in da je zato zaslužila papežev obisk.

UGANDSKI MUČENCI

Ko smo ob papeževem obisku tolikokrat slišali ime „ugandski mučenci“ in jih do sedaj sploh nismo nič poznali, je prav, da vsaj malo o njih vemo. Ko je avstrijska televizija prenašala papežev obisk iz Ugande, sem gledal, poslušal in se čudil, ko je avstrijski komentator ves čas govoril o 22. mučencih misijonarjih. Zdi se mi pravi škandal, da se ni za tako važno oddajo vsaj toliko informiral, da bi vedel, da ni bilo niti enega evropskega misijonarja ampak samo afriški domačini laiki.

Le-a 1879 so prišli v Ugando prvi protestantski in katoliški misijonarji „Beli očetje“, ki so začeli neustrašeno ob vseh ovirah in žrtvah širiti krščanstvo. Največji nasprotniki krščanstva so bili muslimanski arabski trgovci, ki so trgovali s črnimi sužnji, kar najbolj nasprotuje krščanski zamisli, in so pritiskali na kralja Mwanga, da uvede mu slimansko vero kot državno. Poleg tega so nekateri kraljevi svetovalci, zlasti prvi minister Katihro, neprestano škodovali mladega kralja proti kristjanom, češ da so le vohuni, agenti evropskih držav, ki hočejo njega zrušiti s prestola. Kralj je podlegel takim glasovom in ko je slišal, da so na njegovem dvoru nekateri kristjani, je dal leta 1885 v hipni jezi živga sežgati Jožefa Mukase.

Ta mučeniška smrt pa ni prestrašila ljudi, ampak še podžgala vnemo in vedno več kraljevih služabnikov se je dalo krstiti. Beli očetje so jih pred krstom odkritosrčno svarili, da s tem tvegajo življenje, vendar se jih je naenkrat dalo krstiti 22. Ko je kralj zvedel, jih je postavil v vrsto in rekel, naj izstopijo tisti, ki niso kristjani. Le trije so izstopili. To je kralja tako strašno zjezilo, da je

Vsak teden ena KAKOR RESA

Jože Udovič

Vse, kar je vzkliko ob robu poti, kar se je odprlo na kamnitem krasu srca, je cvetelo drobno in višnjevo, s temno kapljo v cvetu, kakor resa v zgodnjem ivju, v medlem jesenskem soncu kakor resa zastrtih dni.

SLOVENCI PO SVETU

KANADA

V številki 37 je Svobodna Slovenija poročala o uspehu telovadca Cerarja v Torontu. F. G. iz Toronta, ki je nastopu prisostvoval, je v poročilu podal še tele zanimivosti: Jugoslovanska vrsta s Cerarjem na čelu je zvedela za odhod v Toronto šele dan pred odhodom; zato Slovenci v Torontu za prihod večinoma niso vedeli. So pa zares odlični fantje in pridni pri treningu in delu.

Miru Cerar je končal jus in je sedaj sodnik za mladostnike v Ljubljani; kljub temu, da je prvak sveta, je zelo skromen in vljuden. Vsi so zelo dobro razviti in zastavni in jih je res veselje pogledati. Trenirajo po petkrat na teden v hali Tivoli; njihov letošnji trener je Marjan Jemec, sin prejšnjega načelnika ZFO (Zveze fantovskih odsekov) in na moje začudenje me je poznal še kot mladca ZFO. Kljub temu, da so ena najboljših vrst na svetu, ima doma včasih problem, kje postaviti drog in kroge, ker manjka prostora. Povedali so, da prideta k treningom večkrat Karl Janež in Fric Natlačen, bivša prvaka ZFO.

Kot zanimivost navaja poročilo še to, da prireditelji v Torontu niso dobili prave plošče za himno in da so namesto Titove himne zaigrali „Bože pravde“, „Lepa naša domovina“ in „Naprej zastava Slave“.

Drugo leto bo svetovno prvenstvo v Ljubljani, na katerem bodo nastopili vsi ki so tudi sedaj tekmovali v Torontu.

Smrtna nesreča. V nedeljo 21. septembra se je smrtno ponesrečil z avtomobilom g. Stane Brunšek, ko se je vračal iz torontskega slovenskega letovišča. Pogreb je bil v sredo 24. septembra v Torontu. Iz Clevelanda sta prišla med drugimi na pogreb g. Karel Mauser, predsednik Zveze društev slovenskih protikomunističnih borcev, in pesnik Marjan Jakopič.

dal vse krščanske služabnike zapreti. Njihov predstojnik je bil čudovito vneti in dobri Karel Luanga. Ta je v ječi sojetnike poučeval in štiri še nekrščene katehumene krstil.

Kralj je s svojim svetom odločil, da morajo vsi umreti. Toda prej so jih še pripeljali pred kralja, ki jih je še enkrat pozval, da se odpovedo krščanstvu, sicer jih čaka smrt. Toda vsi so izjavili, da raje umro, kot zatajijo svojega Boga.

Kralj se je bal, da bi nastal upor proti njemu, če se zve, da je usmrtil toliko mladih fantov — najmlajši je imel šele 13 let — iz najboljših družin. Zato jih je ukazal gnati še 10 km daleč, morali so hoditi v lakoti in žeji, med potjo so jih pretepali, jim grozili, ponoči pa so jih imeli zaprte v kletkah.

V Namugongu so pripravili grmado iz drevesnih vej kot veliki žgalni oltar, kjer naj se dopolni njihovo trpljenje. Pred grmado so jih še skušali prestrašiti, da bi vsaj odpadli in se rešili sežiganja. Toda vsi so odgovorili: „Mi smo kristjani.“ Ko so rekli 14-letnemu Urbagu, da bodo z njim začeli in ga živga sežgali, je junaško odgovoril: „Naše telo morete sežgati, duše ne morete.“

Fante so zvezali, položili na drva, zopet nanje naložili drva, da so bili v več vrstah in nato so jih živga sežgali, medtem ko so oni hvalili Boga.

Pomembnost teh mučencev je prav v tem, da so bili sami domačini, ne pa evropski misijonarji, ker za te je razumljivo, da bi jih domačini sovražili in skušali napraviti tako, kot so pred leti napravili kongoški uporniki z belimi misijonarji. Naj omenim še to: v Materu v Zambiji, kjer župniku naš p. Jože Kokalj, je katoliška šola posvečena najmlajšemu svetniku, 13-letnemu mučencu sv. Kizito, sv. Karel Luanga pa je zavetnik tamkašnje Katoliške akcije.

Bo še

DRUSTVENI OGLASNIK
SPORED PREDAVANJ
G. VINKA ZALETELA
3-10. ob 20 Z. Slovenija: Lepote Koroške
4-10. ob 20 SKA: Razgovor o Koroški
5-10. ob 11 SFZ in SDO: Koroški običaji
5-10. ob 17 R. Mejja: Koroški običaji
11-10. ob 18 R. Mejja: Koroški običaji
12-10. ob 17 Berazategui: Kor. običaji
Razen navedenih predavanj je eventuelne spremembe izven določenih datumov treba urediti pri Zedinjeni Sloveniji.
Gospod Vinko Zaletel stanuje: Cossio 6084 (pri Petelinovih) T. E. 64-6482.
Na seji zastopnikov organizacij je bilo sklenjeno, da se gospoda župnika odpelje in pripelje na imenovani naslov.

IV. seja Medorganizacijskega sveta bo 11. oktobra t. l. ob 17 uri v mali dvorani Slovenske hiše s predavanjem univ. prof. dr. Milana Komarja o Krizi južnoameriške mladine.
Seja izvršnega odbora Zedinjene Slovenije bo 9. oktobra t. l. v društvenih prostorih ob 20. uri.
V. Prosvetni večer Zedinjene Slovenije bo 3. oktobra t. l. ob 20. uri v mali dvorani Slovenske hiše. Predava č. g. župnik V. Zaletel o lepotah Koroške. Spremlja s skiptičnimi slikami.
Uradne ure društvene pisarne so ob delavnikih (razen torka) od 16—20 ter ob nedeljah po maši.
Knjižnica Zedinjene Slovenije posluje v ponedeljek, sredo, četrtek in petek od 18—20 in vsako nedeljo po maši.

Dr. FRANC KNAVS
ODVETNIK
Lavalle 1290, p. 12, of. 2, Capital
T. E. 35-2271
Uradne ure od 17—20
Na telefonu tudi dopoldne (10—12)
Luján, Alte. Brown 100
T. E. 105 ali 516
V petek in soboto od 9—13

HIŠNO POMOČNICO
IŠČEM
za 4 odrasle osebe.
Nudim sobo in dobro plačo.
Informacije 77-8892

Dr. Tone Žužek
ADVOKAT
Uraduje od 17,30 do 19,30 ure.
Ponedeljek, sredo, petek.
Lavalle 2331, 5° p. Of. 10
T. E. 47-4852

JAVNI NOTAR
FRANCISCO RAUL
CASCANTE
Escribano Público
Cangallo 1642 Buenos Aires
Pta. baja, ofic. 2
T. E. 35-3827

OBVESTILA
Petek, 3. oktobra 1969:
5. prosvetni večer Zedinjene Slovenije: Predavanje g. Vinka Zaletela o lepotah Koroške, ob 20 v mali dvorani Slovenske hiše.
Sobota, 4. oktobra 1969:
Na 9. kulturnem večeru SKA ob 20. uri v gornji dvorani Slovenske hiše bo župnik Vinko Zaletel v razgovoru z g. dr. Tinotom Debeljakom podal svoje misli o Koroških Slovencih.
Na Pristavi ob 17 sestanek za fan- te in dekleta. Lepo vabljeni.
Nedelja, 5. oktobra 1969:
V Ciklusu predavanj o družbenih vedah bo po slovenski maši predaval v Slovenski hiši Božo Fink o temi: Funkcije države.
Velika sanmartinska tombola in ljudska veselica v Slov. domu v San Martinu.

NOVA GALLUSOVA PLOŠČA
slovenskih narodnih pesmi je že v prodaji
Dobite jo lahko za 1.350 pesov v Dušnopastirski pisarni, pri agenciji Emona, v urarni Lipušček, Almafuerde 2559, San Justo, pri gospe Koritnik v Villa Devoto ter pri vseh članih pevskega zbora.
Lepa plošča je prelepo darilo ter izreden užitek!

Naš dom
San Justo
v nedeljo, 12. oktobra 1969

13. OBLETNICA BLAGOSLOVITVE DOMA

Dopoldne:
Ob 8 sv. maša za žive in mrtve člane Našega doma
Ob 9 v Našem domu:
duhovna misel č. g. Janka Mernika
govor predsednika Našega doma g. P. Čarmana
Slovenska pesem — nastopajo:
šolski pevski zbor pod vodstvom gđe. Angelce Klanškove
farni pevski zbor dirigent g. Štefan Drenšek
mladinski pevski zbor vodi g. Rudi Bras
Popoldne, začetek ob 17:
Slavnostni govor predsednika Zedinjene Slovenije g. Boža Starihe
IZ PRETEKLOSTI V BODOČNOST
Folklorni nastop mladine z besedo, plesom in muziko, izvajajo članice in člani mladinskih organizacij
besedilo napisal dr. Jože Krivec
Prosta zabava s sodelovanjem ORKESTRA BRATOV PLESNIČARJEV
Vsi lepo vabljeni!

Sobota, 18. oktobra 1969:
Mladinski plesni večer na Pristavi. Sodeluje orkester "The Goldentones".
Nedelja, 19. oktobra 1969:
V Slovenskem domu v Carapachayu pomladanski piknik s celodnevni- m sporedom.
Sobota, 25. oktobra 1969:
Proslava narodnega praznika 29. oktobra in dneva slov. zastave v Slov. hiši. Proslava bo posvečena 50-letnici ustanovitve slovenske univerze: zgodovinski razvoj, pomen in njeni profesorji. (Avdioizvojni prikaz) Začetek s sv. mašo ob 7 zvečer.
Slovensko zavetišče dr. Gregorija Rožmana prosi dobrotnike, ki bi mogli darovati star pribor in kuhinjsko posodo ali del pohištva (mize, stole), naj sporoče svoj naslov dušnopastirski pisarni ali pa kateremukoli odborniku zavetišča. Darovane stvari bo prišel iskat odbornik zavetišča z avtom. Pripravljalni odbor.

NOVA GALLUSOVA PLOŠČA
slovenskih narodnih pesmi je že v prodaji
Dobite jo lahko za 1.350 pesov v Dušnopastirski pisarni, pri agenciji Emona, v urarni Lipušček, Almafuerde 2559, San Justo, pri gospe Koritnik v Villa Devoto ter pri vseh članih pevskega zbora.
Lepa plošča je prelepo darilo ter izreden užitek!

Naš dom
San Justo
v nedeljo, 12. oktobra 1969

13. OBLETNICA BLAGOSLOVITVE DOMA

Dopoldne:
Ob 8 sv. maša za žive in mrtve člane Našega doma
Ob 9 v Našem domu:
duhovna misel č. g. Janka Mernika
govor predsednika Našega doma g. P. Čarmana
Slovenska pesem — nastopajo:
šolski pevski zbor pod vodstvom gđe. Angelce Klanškove
farni pevski zbor dirigent g. Štefan Drenšek
mladinski pevski zbor vodi g. Rudi Bras
Popoldne, začetek ob 17:
Slavnostni govor predsednika Zedinjene Slovenije g. Boža Starihe
IZ PRETEKLOSTI V BODOČNOST
Folklorni nastop mladine z besedo, plesom in muziko, izvajajo članice in člani mladinskih organizacij
besedilo napisal dr. Jože Krivec
Prosta zabava s sodelovanjem ORKESTRA BRATOV PLESNIČARJEV
Vsi lepo vabljeni!

NAŠ DOM, SAN JUSTO
G. Vinko Zaletel
KOROŠKI OBIČAJI
predavanje z barvnimi diapozitivi
v nedeljo, 5. oktobra, ob 17.

PORAVNAJTE NAROČNINO!
UNIV. PROF.
DR. JUAN BLAZNIK
špecialist za ortopedijo in travmatologijo
ordinira v torek, četrtek in soboto od 17 do 20
C. José E. Uriburu 235, Cap. Fed.
Zahtevajte določitev ure na telefonu 49-5855

V. PROSVETNI VEČER ZEDINJENE SLOVENIJE
Predava g. Vinko Zaletel
LEPOTE KOROŠKE
V petek, 3. oktobra, ob 20 v mali dvorani Slovenske hiše

OB VSAKEM VREMENU
V nedeljo, 5. oktobra ob pol štirih
VELIKA SANMARTINSKA TOMBOLA
(Córdoba 129, San Martín)
nato
ljudska veselica
Z ORKESTROM "THE GOLDENTONES"

COOPERATIVA DE CREDITO
„s. l. o. g. a.“ Ltda.
Sociedad Legal Orientadora General del Asociado
RAMOS MEJIA
De conformidad con lo dispuesto por los artículos 19° y 20° de los Estatutos, se convoca a los señores socios a la Asamblea Extraordinaria que se realizará el día 11 de Octubre de 1969 a las 20 horas, en el local social, calle Bartolomé Mitre 97, Ciudad de Ramos Mejia, Partido de la Matanza, Provincia de Buenos Aires, para tratar el siguiente
ORDEN DEL DIA
1° Designación de dos Asambleístas para firmar el acta de esa Asamblea Extraordinaria.
2° Elección de una comisión escrutadora según lo dispuesto por el Artículo 23° de los Estatutos sociales.
3° Consideración de la compra de una casa-quinta en Castelar, Partido de Morón para descanso y esparcimiento de los socios.
EL CONSEJO DE ADMINISTRACION

ESLOVENIA LIBRE
Editor responsable: Milos Stare
Redactor: José Kroselj
Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
T. E. 69-9503
Argentina
Correo Argentino Central (B)
FRANQUEO PAGADO
Concesión N° 5775
TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 3824
Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 996.221

Naročnina Svob. Slovenije za leto 1969: za Argentino \$ 2.700.—. Pri pošiljanju po pošti \$ 2.800.—; ZDA in Kanada 13 USA dolarjev; za Evropo pa 15 USA dolarjev za pošiljanje z avionske pošte. — Evropa, ZDA in Kanada za pošiljanje z navadno pošto 9 USA dol.
Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, Bs. Aires. T. E. 33-7213

Ob zlati poroki Kovačevega Tončeta in Prekove Polonce

V nekaj prihodnjih dneh bo minilo 50 let, odkar sta stopila pred Marijin oltar starodavne božje poti v cerkvi na Dobrovi pri Ljubljani — ženin Anton Košir — Kovačev iz Stranske vasi — in nevesta Apolonija, roj. Suhadolc, iz vasi Šujica — ter si prisegla zvestobo do smrti. Ker pa v tolikem času vsaka reč rada obledi — in ker Tonče rad kako zine, da Polonca ne ve, kam meri... — sta se sporazumela, da bosta prisego ponovila. Zato sta v soboto, 27. septembra, ob sedmih zvečer stopila pred oltar sv. Vida v Clevelandu in s sv. mašo obnovila prisego in obhajala zlato poroko.
Pri Koširjevih so dorastli trije otroci. Dva brata in ena sestra. Starejši brat je že zgodaj odšel v Ameriko. Nekaj časa je živel v Clevelandu in pisal domov. Pozneje se je od tam preselil in s pisanjem prenehal. Kaj se mu je pripetilo, domači niso nikoli zvedeli. Ker se je tudi sestra kmalu poročila k posestniku Povlaču na Utik, je ostal Tonče sam s starši pri hiši. Bil je pa kmalu pozvan na nabor in kot „zavber fant“, takoj tudi potrjen. — Zataknil si je cegele za klobuk in nanj pripel krivce, kot je bila takrat navada, da je v družbi bodočih soldatov med vriskanjem in petjem mahal proti domu. Še klet bi lahko kot tavlihar, a tega se on, čeprav zelo odprte glave, ni naučil. Običaj je bil namreč tak, da so po poti domov smeli kleti le potrjenosti-tavliharji, dočim izvrženci-škar-

te niso smeli. In Tonče je moral kmalu na to k vojakom. Počasi je potekala službena doba. Vendar se je pa bližala koncu in upal je, da bo kmalu odpuščen domov. Pa mu je to upanje prekrizala vojna. Bil je poslan na fronto proti Rusom, pozneje proti Lahom. In zgodilo se je, da je polnih šest let služil „presvitlega cesarja“. Nazadnje pa se prišel v italijansko ujetništvo. Čez čas se mu je posrečilo od tam pobegniti. Boreč se med potjo z različnimi težavami, je končno le prispel domov ves zdelan od vojaških, vojnih in ujetniških „dobrot“.
Ko se je doma dodobra opomogel, je začel misliti, da bi bilo prav, poiskati si kako nevesto. Med fantovsko družbo ni dosti zahajal. Enkrat je šel z njimi na šujico, kjer so pri neki hiši nakladali bališ. Ob takih prilikah so pa imeli fantje dovolj zabave: s šranganjem, pijačo, ki so jo dobili za odkup neveste, pa pela je tudi harmonika in vrteli se so z dekleti. To pot je Tonče ugledal zalo in živahno dekle — Prekovo Polonco. Ona se mu je naenkrat usedla v srce in v njegovi pesniški duši so mu začele strune brenkati, ki pa so bile vse ugašene v Prekovo Polonco. Pa tudi Polonci je bilo tako sladko pri duši vselej, kadar sta se videla. Zato Tonče ni dolgo čakal. Stopil je k ugledni in trdni Suhadolcovi družini in poprosil za roko njihove hčere Polonce. Seveda so mu pritrdili in se v vseno dogovorili. Pri Kovaču v Stranski vasi

so pa kmalu nato dobili mlado gospodinjico in v hiši je postalo vse bolj živahno. Pretekli so gotovi meseci, pa je postalo še živahnejše. Začela se je v hiši prvotna človeška govorica, katero razumejo vsi otroci na vsej zemlji. In to je sledilo skoraj leto za letom in hiša se je naglo polnila. Deset se jih jima je nabralo skupaj. Osem sinov, od katerih je pa eden še čisto mlad utonil, in dve hčerki. Starejši so se že usposabljali v različnih strokah.
Vojna in revolucija tudi Kovačevim nista prizanesla.
12 septembra 1942 so očeta, Toneta, odpeljali Lahi v Ljubljano v zapor. Od tam pa čez nekaj časa v internacijo na otok Rab. Od tam pa pozneje v Italijo. Po daljšem stradanju in trpljenju se mu je posrečilo ubežati, — drugi primer iz Italije — in se mu je po raznih ovirah in težavah le posrečilo priti domov. Med tem časom so se štirje sinovi pridružili Vaški straži in pozneje domobranci. Dom so jim večkrat izropali vse do gola, Mati Polonca je s kopico otrok preživljala izredno težke čase. Saj večkrat ni bilo pri hiši ničesar, s čimer bi nasitila otroke, ki so jo po izropanjih lačni prosili za kruh.
Ob koncu vojne so odšli, oče Tone in štirje sinovi, domobranci, v begunstvo na Koroško. Od tam so pa Angleži vrnili domobranci nazaj v domovino, kjer so bili skoraj vsi pobiti. Z njimi vred tudi Koširjevi štirje sinovi. Kje so njihovi grobovi, je neznano.
Oče Tone je ostal v taborišču sam, v grenki žalosti. Mati Polonca, je pa doma živela z drugimi otroki v strahu in obupu. Le v zaupanju v Marijo, h kateri se je stalno zatekala v župno cerkev

na Dobrovo, ji je dajalo moč, da je zdržala in vzgojila otroke v koristne člane človeške družbe.
Tonče se je preselil v begunsko taborišče Peggez na Tirolskem, čez čas pa nazaj na Koroško v taborišče Spittal. Od tam je v letu 1949 emigriral v Ameriko. Sponzor mu je bil poznani Jože Marinko v Clevelandu, ki mu je tudi pri pomogel do službe. Pri Marinku je živel šest let, vse do prihoda žene Polonce k njemu. Večkrat se ga z hvaležnostjo še sedaj spominja.
Kakor hitro je Jugoslavija začela dovoljevati prihod družin v Ameriko, je Tonček naredil prošnjo za prihod žene in družine. Po daljšem času je bila prošnja rešena in 15. avgusta 1955 sta se objela z ženo v Clevelandu. Še seboj je pripeljala sina Jožeta, ki je bil ob očetovem odhodu star štiri leta. Še isto leto je prišel za njimi v Clevelandu tudi starejši sin Pavel. Še pred njihovim odhodom v Ameriko, sta se poročili obe hčeri. Posestvo, kar ga jim je ostalo, je prevzel sin Janez, ki je pripeljal k hiši Petričevo iz Brezji pri Dobrovi. Tudi tema dvema se je hiša naglo polnila. Začeli so delati prošnje na obeh straneh luže tudi za prihod Janezove družine v Ameriko. A predno je bila prošnja rešena, v prvo le za Janeza in dva otroka, sta imela že šest otrok. Takoj po svojem prihodu v Cleveland, je Janez vse napravil, da pride za njim še žena in drugi štirje otroci. To pot je bila za deva dosti hitro rešena in kmalu so prišli v objem Janeza — moža in očeta — žena in štirje otroci. Ni pa trajalo dolgo, ko je prišlo v družini do malega presenečenja. Janez je pred odhodom od doma naročil ženi, naj nosi se-

boj še eno bitje, ki naj bo rojeno v Ameriki. Vestna žena in mati je vzela zares in nosila kar dvoje bitij... Tako se je družina naenkrat pomnožila za dva člana. Oba nova člana so kar z veseljem obdržali v družini. Tako so sedaj v Clevelandu štiri Koširjeve družine. Vsaka v svoji lastni hiši — vse v dobrih pozicijah.
Zanimivo je to, da ima zlata nevesta Polonca štiri brate in sedem sester, ki še vsi živijo. Je torej to izredno velika, zdrava in močna družina.
Zlati ženin Tonče, je pa izgubil poklic. Moral bi biti pesnik. Že njegova mama je spoznala, da je Tonče — zelo odprte glave. Vsa je gorela v tem, da bi šel študirat. Pa se je moral oprijeti kmetije, ker je ostal sam pri hiši. In mami se želja ni spoznala. Že od mladega in skozi vse življenje je bil bolj pesniška duša. Zda pa — ko je prikorakal v starejša leta — ne stara — je pa spenil že precej pesmi, od katerih smo imeli priliko brati v Ameriški domovini in še kje. Tudi v javnem delu se je dosti udeleževal. Bil je v občinskem odboru, bil dolga leta cerkveni ključar na Dobrovi in v raznih drugih odborih.
Za priliko slavnosti — zlate poroke —, sta prišle na obisk k njim obe hčeri in nevestina sestra Ivanka iz Slovenije. To je bilo veselo presenečenje za zlatopolenca, kar jima iz srca privoščimo.
Draga Tonče in Polonca — zlatopolenca:
Bog vaju ohrani zdrava in srečna! Sprejmita iskrene čestitke!
Ljubež Ambrožič, et
Kanada